

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philomathi Mvsae Ivveniles

Alexander <VII., Papst>

Coloniae Vbiorum [i. e. Amsterdam?], 1645

Actvs Secvndvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12750

ACTVS SECVNDVS.

POMPEIVS.

Mala præfagit animo : nec fidit.

Quam facile dives quisque consilium alteri
 Donat, & egenus ipse non reperit sibi!
 Quam sæpe varians animus audendo tegit
 Vultu timorem. Verba percepit meus
 Mentita miles, speque non ficta cibo
 Vescitur, & hilaris mensa comescit famem.
 Me dirus ille, qui occupat mentem, dolor,
 Munus soporis & dapes prohibens, vetat
 Solamen istis aliquod ærumnis dari.
 Quo tendis, anime, quodve perfugium paras?
 Extrema cum te fata circumstent, quid hæc
 Commenta fingens quæris externam fidem?
 Aut unde, tot pressus malis, socium paras?
 Proles vetusti bella Ptolemæi gerit:
 Nec sua relinquet quisque, quæ dubius tenet,
 In sorte dubia ferat ut alienis opem.
 Tuteris alterum, alter erit hostis tibi:
 Vterque concors tela dimittat, tamen
 Confide nulli; mobilis in annis furor,
 Ætasque mollis, facta mutant illico;
 Amata relinquunt, quodque damnarunt, probant:
 Tenax virili regnat in dextra fides.
 Iubam requires? Pœnus hunc sanguis notat,

13

Acricque

Acrique tacitos mente subnectit dolos.
Parthos adibis? pugnat hic campis fugax,
Nec superat unquam montis elati juga,
Fraudique fidit, & venenis illitum
Committit auris debilis ferrum manus.
Quid Indus, aut Arfacidæ? in adversis perit
Ea, quæ secundis oritur in rebus, fides;
Et sorte vitam prospera quicquid trahit,
Occidet, amicas illa si mutat vices.
Qualis bipenni plurima sylvis labans
Annosa quercus, motat antiquum caput,
Nutatque, certumque legit ancipiti locum
Tremens ruiæ, talis in varias feror
Vtrinque partes, certus & casum sciens,
Incertus, ubi casurus, animi pendeo.

THEOPHANES. POMPEIUS.

Theophanes Pompeium recte sperare jubet; dum
 hic interea portetis variis, & vilis nocturnis, ter-
 retur, suspectamque habet fidem hospitis pueri.

THEO. **R**omane, veteris clara progenies Numæ,
 Quid insuëti corda sollicitat mali?
 Quid mæsta tecum loqueris, auræque anxio
 Murmure fatigas? pande curarum sinus,
 Malisque me me quæso consortem voca;
 Gaudere lætis, cui datum est, toties tuis.
 Effare, reddunt verba & ærumnas leves,
 Solers nec adeo quisque consilio viget,

Quin

Quin melius aliquid fando consultet sibi.
 POMP. Leviora damna voce relevari queunt.
 Graviore premimur sorte, quam minuat sonus:
 Nec mentis illud ratio rimari velit,
 Quod quisque novit, nimis & experto patet.
 Vidi nefanda civium Emathios nece
 Crevisse campos, grande Romulidum decus,
 Et Roma verax ense fatali occidit,
 Degener ut hostis victor Ausoniam premat.
 Invisa sibi bella esse monstrarunt dii,
 Nec una tandem signa miserunt necis.
 Micans cucurrit fulgur hostiles super
 Hinc inde classes, iter & obliquum secans
 In nostra tandem se impulit moriens loca,
 Nebulaque posuit obsitum multa caput.
 Cervice recta vulnus expectans sacrum
 Victima sub ictu pinguis ante aram stetit;
 Sed ut securim dextra libravit, celer
 Latensque volucris templa deseruit fuga.
 Quid ille turmas nocte lymphatas agens
 Cæci tumultus dubius exoriens pavor?
 Cum quisque inanes metuit auras, nescius
 Quidnam timeret, omnibus, nulli timens?
 Conserere bello nolui oblato manum,
 Sed militi cedens, prior didici à meis
 Vinci, ut docerem ab hoste superatum quoque.
 Admota ut acies, mansit in conspectu iners,
 Ambigua, & amens horruit subito gelu,
 Pallensque vultus terga respexit metu,
 Sensuque dextras tela fugerunt pio.

Ast ubi canoræ bella sonuerunt tubæ,
 Fervidus in hostes hosti. hinc atque hinc ruit,
 Et glomerat acres vulneri intentans manus,
 Concurritur utrinque: gravior Pharsalicis
 Fit pugna in arvis, ulla quam cernat dies.
 Cætera silere lugubris cogit dolor;
 Seu fata, seu Cæsar, vel infernæ Stygis
 Turbæ nocentes, vel magis fuerint Dii;
 Vincimur, & æqua montibus tellus jacet
 Constrata tot funeribus, & rigui fluunt
 Amnes cruore civium. Sic ô duces
 Sic astra petitis? perditæ ac victi carent
 Sepulchro, & agros pondus externos premit,
 Habetque tellus ipsa tot tumulos sibi
 Tantis gravata & hinc & illinc civibus,
 Nec astra cernens assuētis vescitur
 Auris, nec illud noxium cœlum patet,
 Pluvium quod illi noster effecit cruor.
 Constiti ego, & amens horrui tantum nefas,
 Vertique vultum stragis aspectu horridæ,
 Scelusque scelere majus extremum dedi
 Turpi recedens ipse dux belli fuga.
 Hæc ille moriens fulgor, hæc subitus pavor,
 Ferrumque id hostia fugiens tandem, volunt.
 THEO. Resiste paullum fortis, & priscos voca
 In corda sensus; redeat hinc illud precor
 Quod regiæ frontis fuit amicum decus;
 Quamvis in aciem iniqua fors fuerit prior,
 Secunda nobis vota permisit tamen,
 Et jam serena luce prospexit Deus.

POMP. Vivam=

POMP. *Viramque damno, sceleris ex æquo ream,
Cum fudit acies, cumque defendit fugam.*

Fors illa vincit, ista fugientes videt:

*Plus hæc favendo nocuit; ut peior nece
Vita æstimatur, turpe quam maculat scelus.*

*Vicisse vetuit; juvit, ut fugerem: execror,
Quicquid favoris fata præstiterint mihi.*

*Ac si juvandum est ita, velim noceant magis,
Ne vilis adeo pateat in probris fuga.*

THEO. *Decora, fortis, valida, Romano duce
Sat digna potius illa, perniciem fuga*

Quæcunque vitat, acrior ut armis queat

Stetisse campo; ad istud incolumis modo

Servaris, ut propinqua Ptolemæi tibi

Auxilia jungas. Nec tueri te abnuet,

Cui totus ore spirat antiquus parens,

Senileque viget, juvenis in vultu, decus;

Vt, quas parens debuerat, has reddat memor

Puer ille grates. Simile simili gignitur,

Manetque posteros, quæ avitis insita

Vis enituerat. quisque majorum decus

Auxisse gaudet. Clara sic virtus parit

Sese, & labantes vivida æternat vices.

POMP. *Privata virtus se minoribus inserit*

Persæpe, avoque exoritur & similis nepos.

Non ista regibus favet fors: nascitur

Aut fit parenti absimilis; immutat statum,

Pervertit aulam, ubique leges innovat

Rex; regna dives teneat, id tantum cupit;

Huc æqua, iniqua, vertit; omnisque immemor

Officii, in una injuria totus memor ;
 Nec curat ingrati notam, sed civibus
 Libens relinquit, gratiæ ut reddant vices,
 Ipse altiora mente concipiens bona.

THEO. Exigua merita facile tegit oblivio,
 Nec subdito rex gratiam civi refert,
 Ne se minorem statuatur; at regi refert.

Tam insigne facinus ergo ab animis excidet?
 Nec te juvabit ille, qui vitam tibi,

Qui regiam acceptam refert? non aureis
 Tutabit opibus, quas ope recepit tua?

POMP. Falleris; in animo servat, & sumtu levi
 Rex merita pensat levia; sed damnat magis
 Letho rependens, magna quæ tenui nequit
 Pensare præmio. Nec ulli unquam velit
 Ita debuisse, ut metuat & regno & sibi,
 Si gratus illi reddat; aut, sin det minus,

Vt sic precaria manus regnet. THEO. Patrem
 Non ergo patriæ agnoscet, & clarum ducem,

Quem sibi parentem donat extincti loco
 Sacer senatus? quem senis tabulæ petunt

Auletis? POMP. Haud hic regna Pompeius potest
 Unquam tueri, qui exul & victus fugit.

Non hunc vocavit senior auxilio virum,
 Sed eum triumpho nobilem quondam Africo,

Et ense magnum, & mente majorem, Tagum
 Qui prope fluentem victor extremo manum

Cum sole sparsit, qui rebelles perdidit,
 Idemque pacis pariter ac belli arbiter.

Rex Pharius obiit; esto nunc vivat, tamen

Pom-

Pompeius obiit : fata commutant viros.

THEO. *Remitte, precor, exæstuanter impetus*

Mentisque desperantis insanos procul

Averte fluctus, nec ea sollicitum prece

Orasse pudeat sceptrâ, quæ quondam pio

Servasse regi iuravit, & merito tua

Vocare possis. POMP. *Egone ut incautus senex*

Pueroque fidam? THEO. *Non adhuc fraudes puer*

Didicit; tenello corde simplicitas viget,

Purusque candor. POMP. *Non adhuc didicit fidem:*

Sat cuique celeres sponte nascuntur doli,

Magisque regi; sique non adsint, mea

Etiam in fideli fors adinveniet dolum.

Sed quis modo tam subitus aures perculit

Sonus? unde militum hæc repente cohors? THE. *Adest*

Armis onustus miles, illustrem tenet

Cristaque & auro galeam, hic in clypeo vetus

Insigne portat, ille thoracem sequens

Nexumque segmentis sagum nitidis gerit.

ACHILLAS & POMPEIUS.

Achillas Pompeio & munera offert nomine sui regis, & fidem pollicetur atque amicitiam; arcam cum eo collaturus.

ACH. *Q*uam dulce regni columen, & felix bonum!
Hucusque nitor viribus, & animum sagax
Exacuo, & artes, ut potestas denique
Sit imperandi. non procul aberit à meis

Corona

Corona factis : ope deorum provehor,
 Semperque vetere majus exoritur recens
 Decus ; ut in alta sede consistat gradus.
 Docuisse regem munus antiquum fuit,
 Quo nostra virtus intimos iniiit sinus
 Nitentis aulae , cœpit & facilem sibi
 Captare populi gratiam , mox in novos
 Mutare fasces , cuncta consilio meo
 Sub pace regere , nec minus belli potens
 Militibus impero. Omen hoc faustum fuit ,
 Regi imperasse , dum ejus ingenium colo,
 Luxusque suaves in sero levis ocii ,
 Meque altioribus parem titulis gero.
 Sed ecce , Magnus hospes incessu obvius.
 Præferte dudum munera. O regum genus
 A stirpe ducens , patriæ meritum jubar ,
 Quem tot remoti longius gentes soli
 Sensere , in acri Marte quid posses manu ,
 Cujus triumphis una vix tandem dies
 Optatur , hoste Roma qua domito caput
 Attollat astris. Quando Nilivacuum decor
 Is forte regem manet , ut & partem ferat
 Felix honorum , teque bellantem libens
 Sequatur armis ; fœdus excipiens , rogat ,
 Vices regendi , & bella componas prius ,
 Ne vacua solers regna diripiat soror.
 Interea & istud pignus ingenue cape
 Fidei , verendus arma quæ gessit parens
 Phariis decora regibus , bello duces
 Quicumque Magno advenerit , tenui dedit

Quæ-

*Quædam papyro inscripta, quædam etiam meis
Arcana credidit auribus : peragam celer
Mandata : ab omni est liber arbitrio locus.
POMP. Veram parentis nosco progeniem sui ;
Commisssa tutus auribus reddes meis
Qua dives æde regia nitenti latet,
Grati rependam muneris pretium, Diî
Si quando lætas forte restituant vices.*

CHORVS PELVSIORVM.

*Liberalitatem, muneraque prædicat, à rege obla-
ta Pompeio ; & ob confœderationem bene au-
guratur.*

D*isce hinc assiduis quemque favoribus
Ditare ingenuo pectore providus ;
Velox adveniet dies,
Gressu quo redeat cito
Collucens gemino gratia munere.
Ductori Ausonidum fœnore cum pio
Gratas Isiacus puer
Doni restituet vices.
Concordi Charites manu
Vatum carmina concinunt,
Nexas, ut redeat triplex
In sese chorus orbita.
Has ridens peperit Venus
Partu non gravis unico,
Alvum thyrsigeri gerens*

Pinguens

Pinguem semine Osridis.
His non prægelidas hyems
Astringit glacie nives ;
Non æstus geminat fera ;
Frondosæ Nemees leo ;
Non imber pluvio cadit
Cælo sidere defluus ;
Sed ver purpureum nitet ;
Atque auris Zephyrus tepens
Circum mollibus evolat.
Vultu mixta rubentibus
Vernant lilia cum rosis :
Vestes barbaricæ procul
Splendent ; non color aureus ;
Non gemmæ, capitis jubar ;
Nodo sed coma tortili
Artem negligit artibus.
Nudæ membra nitentia
Hæ prolem Veneris decent
Vestes, ut choreas vago
Saltu circinet aptior.
Sic dantem repetit celer
Multo gratia munere.
Fronti perpetuus decor,
Membris grata protervitas,
Consertis manibus fides,
Regnat mutua gratiis.
Hac est ad superos tendere pervium,
Hac & cœlitibus te facies parem,
Queis est præcipui gloria nominis

Mundo

*Mundo munificam spargere copiam,
 Sic, mortalis adhuc, sis homini Deus.
 Spectabit populos funera post tua
 Aras ponere supplices,
 Pingues cedere victimas.
 Sic quodcumque iuvat Dei
 Terris nomen habet : sacer
 Ut templis colitur canis,
 Ut terris medicum genus
 Campis herba virentibus,
 Regnum Niligenæ pius
 Regi restituit suum
 Dux, & gentis amabile
 Pacis restituit decus.
 Certans officiis puer
 Arcto fœdere milites
 Mox addat comes hospiti :
 Regnet Roma superbior,
 Et tranquilla ferat secula posteris.*

ACTVS